

Langdurig verzuim door ziekte bij oudere werknemers

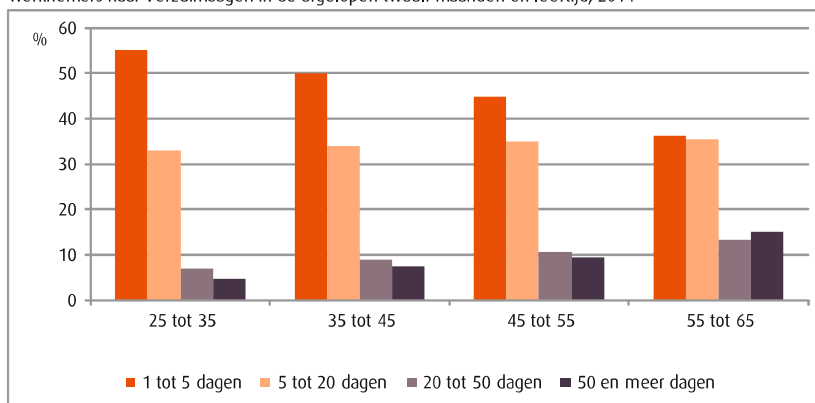
DOOR Harry Bierings

Het aandeel oudere werknemers dat verzuimt vanwege ziekte, is lager dan gemiddeld. Daar staat tegenover dat als oudere werknemers verzuimen, dit gemiddeld langer duurt dan voor jongere werknemers. Over een periode van een jaar verzuimden zij volgens eigen opgave gemiddeld 25 werkdagen. In 2014 rapporteerde vijftien procent van de ouderen een langdurig ziekteverzuim van vijftig werkdagen of meer. De belangrijkste genoemde klachten bij langdurig ziekteverzuim zijn psychisch, waaronder overspannenheid en burnout.

In 2014 verzuimde 42 procent van de oudere werknemers van 55 tot 65 jaar¹ volgens eigen rapportage ten minste een dag over een periode van een jaar. Dat is een kleiner deel dan bij de 35 tot 45-jarige en 25 tot 35-jarige werknemers: van hen verzuimde respectievelijk 46 en 48 procent ten minste één keer in 2014. Tegenover het lagere aandeel verzuimmeldingen bij de oudere werknemer staat een langere ziekteverzuimduur. Oudere werknemers die zich ziek hadden gemeld, waren met gemiddeld 25 werkdagen meer dagen ziek in een jaar dan werknemers in de andere leeftijdsgroepen. Per saldo resulteert een hoger ziekteverzuimpercentage bij oudere werknemers. In 2014 verzuimden zij op 5,8 procent van de in totaal te werken dagen. Bij andere leeftijden lag dit percentage op 3,0 procent (25 tot 35 jaar), 3,8 procent (35 tot 45 jaar) en 4,1 procent (45 tot 55 jaar).

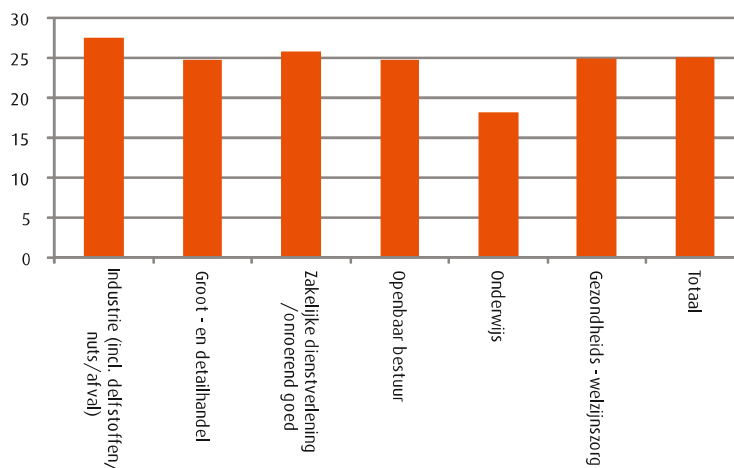
In dit artikel staan twee vragen centraal. De eerste vraag is of de langere ziekteverzuimduur bij oudere werknemers samenhangt met bepaalde kenmerken van de persoon en zijn of haar baan c.q. het bedrijf waarin hij of zij werkzaam is. Specifiek is onderzocht of er aanwijzingen bestaan voor een samenhang met geslacht en onderwijsniveau en wat de baan- c.q. kenmerken betreft met de aard van het contract (flexibele dienst/vaste dienst) en de bedrijfseconomische sector.² De tweede vraag is welke klachten samengaan met langdurig ziekteverzuim

Werknemers naar verzuimdagen in de afgelopen twaalf maanden en leeftijd, 2014

Bron NEA (CBS/TNO)

Gemiddelde ziekteverzuimduur (in werkdagen) afgelopen twaalf maanden bij oudere (55-65 jaar) werknemers naar bedrijfssector¹⁾, 2014

1) Selectie van bedrijfseconomische sectoren. Van de overige sectoren (landbouw e.v., bouwnijverheid, vervoer en opslag, horeca, informatie en communicatie, financiële instellingen, cultuur, sport en recreatie e.v.) is geen betrouwbare informatie beschikbaar. In de totaal kolom is het percentage berekend voor alle bedrijfseconomische sectoren.

bij oudere werknemers. De antwoorden zijn ontleend aan gegevens van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA). De NEA wordt uitgevoerd door CBS en TNO.

Onderwijsniveau

Van de oudere werknemers van 55 tot 65 jaar die zich in 2014 ziek meldden, had vijftien procent een verzuimduur van vijftig werkdagen en meer, de helft daarvan overigens honderd dagen en meer. Het aandeel oudere vrouwen dat langdurig ziek is, is iets groter (16% versus 14% bij mannen). Omdat ook het kortdurig verzuim (een tot vijf dagen) bij vrouwen hoger ligt (38 versus 35%), is de ziekteverzuimduur bij oudere vrouwelijke werknemers nagenoeg gelijk aan die voor oudere mannelijke werknemers. Oudere werknemers met een laag onderwijsniveau hadden een langere ziekteverzuimduur dan hoogopgeleide werknemers. Daarbij gaat het dus om de gemiddelde verzuimduur van werknemers die zich ten minste één keer ziek gemeld hadden. Laagopgeleide oudere werknemers verzuimden 32 werkdagen, middelbaar opgeleide 26 en hoogopgeleide 18 werkdagen. Van de laagopgeleide oudere werknemers die verzuimden in 2014, deed negentig procent dat vijftig dagen of meer. Bij de middelbaar opgeleiden was dat zestien procent en bij hoogopgeleiden elf procent.

Contract

De ziekteverzuimduur bij oudere werknemers hangt samen met de aard van het contract. Zij die een aanstelling in vaste dienst hadden, hadden de hoogste verzuimduur, in tijdelijke dienst de laagste.³ Uitzendkrachten en oproep- en invalkrachten zitten wat de duur betreft tussen beide groepen in. De samenhang tussen de aard van het contract en verzuimduur staat los van leeftijd. Bij oudere werknemers is het wel zo dat het verschil in verzuimduur tussen vast en tijdelijk het grootst is. Oudere werknemers in vaste dienst die zich ziek meldden, verzuimden 25 werkdagen in een jaar, oudere werknemers in tijdelijke dienst zeventien dagen en uitzendkrachten en dergelijke in deze leeftijdsgroep 21 werkdagen. Waarom werknemers in tijdelijke dienst een lagere verzuimduur hebben dan werknemers in vaste dienst

Schema: Definities	
Ziekteverzuimpercentage werknemers	Totaal aantal ziekteperioden van een werknemer, in procenten van het totaal aantal beschikbare werkdagen van diezelfde werknemer in het afgelopen jaar.
Langdurig ziekteverzuim	Ziekteverzuimduur van 50 werkdagen en meer in het afgelopen jaar. De duur hoeft niet aaneengesloten te zijn.
Verzuimduur (door ziekte)	Aantal werkdagen dat door ziekte is verzuimd bij werknemers die zich ten minste een keer ziek hebben gemeld.
Vaste dienst	Een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd.
Flexibele dienst	Een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd (tijdelijk dienstverband) of een flexibel aantal uren per week (uitzendkracht en oproep- invalkracht).
Tijdelijke dienst	Een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd (inclusief uitzicht op een vast dienstverband).

en dan uitzendkrachten en dergelijke is in het kader van deze publicatie niet onderzocht. Bij oudere werknemers in tijdelijke dienst is het aandeel dat zich langdurig ziek had gemeld relatief laag, namelijk acht procent bij een gemiddelde van vijftien procent. Onder vaste krachten en uitzendkrachten en dergelijke was het langdurig ziekteverzuim vergelijkbaar met het gemiddelde.

Sector

In de industrie was de ziekteverzuimduur in alle leeftijdsgroepen hoog vergeleken met de gemiddelde verzuimduur, onder oudere werknemers bedroeg zij 28 werkdagen. Gemiddeld over alle sectoren was dat 25 werkdagen. Aan de relatief lage verzuimduur bij oudere werknemers in het onderwijs draagt behalve het hoge aandeel kortdurig ziek van een tot vijf dagen (42% t.o.v. gemiddeld 36%) ook het lage aandeel langdurig ziek bij (11% t.o.v. gemiddeld 15%).

Ziekteklachten

Ziekteklachten zijn gerelateerd aan de laatste verzuimperiode. De ziekteverzuimduur is in deze paragraaf daarom ook bepaald voor de laatste verzuimduur. Langdurig ziekteverzuim gaat vaak samen met bepaalde klachten. Bij de oudere werknemers waren psychische klachten en dergelijke de belangrijkste klacht voor het verzuim. Dit geldt ook voor de werknemers in de andere leeftijdsgroepen. Het percentage oudere werknemers met psychische klachten en dergelijke is echter duidelijk lager:

negentien procent van de werknemers van 55 tot 65 jaar die bij het laatste verzuimgeval vijftig en meer werkdagen thuis bleven, deed dit vanwege psychische klachten. Van de oudere werknemers die langdurig verzuimen, rapporteert dertien procent heupklachten en dergelijke. Dit percentage ligt hoger dan bij de jongere leeftijdsgroepen. Ook hart- en vaatklachten komen met dertien procent meer voor als ziekteklacht bij langdurig verzuim door oudere werknemers dan in de andere leeftijden. Met de leeftijd winnen klachten aan hart- en vaatstelsel aan belang als reden voor het laatste langdurige verzuim. ■

Harry Bierings is medewerker van CBS. Met dank aan Godelief Mars en Francis van der Mooren (CBS) voor hun commentaar.